

take pesni, katere gredo prvič v ušesa, drugič pa, da so tako osnovane, da se prilégajo otroškemu duhu in mišljenju. V zadnjih dveh letih pa morajo biti večinoma národne in pa take umetne, katere lahko poje mladenič ali mož, dekle ali žena, kajti same otroške pesmi odrasli le preradi pozabijo, ker se jih deloma sramujejo, deloma se pa več ne prilégajo njihovemu duhu in njihovi družbi. Jaz sem n. pr. v Gorjah poučeval te-le pesni iz „Slavčeka“ zv. II. št. 19. 41., zv. I. št. 11. 14. 29. 37. 20. 48. 5. 3. 23. 27. 41., zv. II. št. 11. 16. 24. 27., zv. III. št. 10. 27. 34. 35. 39. 62. 64. 68. Poleg teh pa še druge pri posebnih prilikah n. pr. ob priliki carjevič Rudolfove poroke itd. A ne učimo samo svetnih pesni, nego tudi cerkvene. Moja misel je ta, da otroci morajo pri svojih štirih mašah (ali kolikor jih še imajo v šolskem letu) sami petje preskerbeti. Če ne pojó vsi, pa naj vsaj najzmožnejši. Na ta način se širi tudi pravi muzikaličen okus in duh med ljudstvom. Če torej z lepim svetnim in nekoliko tudi cerkvenim petjem širimo po navedenem poti oblaževanje serc in oživljanje prave domovinske ljubezni ne le v šoli, nego prav za prav med vse ljudstvo mlado in staró, menim, da tedaj bomo še le dosegli pravi in vzvišeni smoter poučevanja v petji v šoli in da nas bode tedaj narod ohranil v dobrem spominu.

Janko Žirovnik.

E.

Dr. Jožef Rogač.

*
Kratko sijale so zvezde prijazne,
V sanjah prijetnih te zibal je up;
Jezo si sreče občutil sovražne,
Zgodej okusil življenja si strup.

Dr. Fr. Prešern.

*
Rodil se je Rogač Jože 25. jan. 1834 v Zagradcu dekanije Šmarijske, učil se v šolah latinskih Alojznik in v bogoslovnih v Ljubljani, posvečen 30. jul. 1857, postal dohtar sv. pisma l. 1860 na Dunaju, služil za kaplana po Dolenjskem v Boštanju, Šent-Jernejju, na Kerki, v Dobropolji in v Križevem poleg Kostanjevice, obolel ter v pokoj dejan živel pri bratu svojem duhovnu Antonu v Istri, kjer je 16. aprila 1874 umerl v Novigradu (Castelnuovo) dekanije Jelšanske.

Za slovenščino se je vnel bil nekaj vže domá v Zagradcu, kjer je mnogo let služil duhovnik Jakob Krašnja (r. v Černem Verhu 1810, posv. 1841, u. 1878), znan Hrec iz Gajeve Danice, Vrazovih pisem, iz Novic i. t. d., nekaj v Alojznici, kjer je dopisoval v domači časnik Daničico, pa v bogoslovji, in tu se je lotil javnega pisanja.

Poslovenil je najprej nekaj sprelepih premišljevanj o molitvi, ktere je l. 1849 v „Zeit in Ewigkeit“ priobčil pobožni dr. Jos. Schneider, prošt v Terstu (doveršena bila je knjiga „Eusebia oder die Weihe des Gebetes“ 1856. 8. 507), pod naslovom a): „Evzebija, ali posvečba molitve“, ktera knjižica je l. 1854 v 8^o str. 96 v Ljubljani v Blaznikovi tiskarnici in v Gerberjevi založbi prišla na svetlo, da bi se po njej budil in poviševal v nas duh prave molitve.

Tisto leto je v Ljubljani natisnjeno bilo b): „Vodilo grešnikov“. Spisal častitljivi oče Ludovik Granaški, redovnik sv. Dominika (r. 1504, u. 1588). Natisnil in založil Milic l. 1854. Zvezek I. v 24 poglavjih 8^o str. 312 (poslovenil Jan. Božič); zvezek II. v 21 poglavjih brez pristavka str. 312 (poslovenil Jože Rogač). „Te bukve, pravi neki pisavec na hvalo Ludoviku Granaškemu, so več zmotenih na pot izveličanja nazaj pripeljale, kakor imajo pismen v sebi“.

Pisaril je potem časih v Danico, posebej na pr. l. 1857 št. 46. 47, kjer „V zadevah Riharjevih pesem“ slovenski duhovščini priporoča ranjkega kneza in škofa Antona Alojzija razpis, češ, po njih se je cerkveno slovensko petje veliko sčistilo in zboljšalo, in ono mnogo pripomore v povečanje službe božje ter v vnemanje notranje pobožnosti do verskih skrivnost, in zbirka Riharjevih napevov naj se po škofovi velévi ne pogreša pri nobeni cerkvi, kjer koli imajo svojega organista. — Zlasti pogostoma je pisaril l. 1859 — 60 v Danico z Dunaja po nemških knjigah in časnikih z ozirom na Slovence, od Judov itd., obično s pristavkom: „Z Nemškiga“ — v svoji obilni, krepkotni, a sim ter tje tudi preobširni in celó posiljeni pisavi.

V taki besedi priobčil je knjižurico c): „Narodnost in Slovenstvo“. Spisal Jože Rogač. V Ljubljani 1860. 8^o. str. 55. Natisnil in založil Blaznik. — Cesarski ukaz gledé učnega jezika in dotični glasovi po Novicah itd. so ga spodbodli, da je povedal tudi svoje misli o slovenščini gledé na duhovščino, na njeno narodno občevanje in vradovanje, na prevnémarno slovensko delovanje v bogoslovnih vedah in znanstvih itd. Ker je pa v tem poprijemal tudi visoke dostojnike, učene profesorje, ki „pojedó vse knjige, pa ne dajo od sebe fige“, bistre glave, ki se pa slovenstvu najraje znejeverijo in še druge zapeljujejo (na pr.: „Vele mi je v spominu, kako mi je visokopostavljen, okatedran celó gospod — bodi mu dobro — z gorko besedo prigovarjal, da naj pač popustim prazno slovenarstvo in zakaj to? Ker je pri meni zasledil nekoliko talenta in ni hotel, da bi se tratil za take škodljive neprilichnosti, zlasti ker bi utegnili kdaj odločen biti v visokodunajsko strojbo in toraj spadati med duhovšine elite. Miloval sim ga, zameril mu nisim, poslušal pa še manj“ . . . (Omenjeni okatedrani gospod je poslej sam verlo dobro slovenaril — na radost duhovnom in neduhovnom) . . . „Da pa kratki spis

še krajši obsežem, rečem: Me mati je rodila Slovenca, država sprejela Avstrijanca, cerkev kerstila katoličana, posvetila tudi duhovna; Nemca v meni — njega se ne zavém ne pred Bogom ne pred ljudmi“ — str. 55) itd., knjižurica mnogim ni bila po všeči in nadelo se jej je po njegovem lastnem izražanju („Dan.“ 1859 l. 25) priime „zvezdoklatje in mlakopadje!“ — Vendar se je v tem oziru mnogoboljšalo: učijo se lepo po slovenski vsaj nekatere bogoslovne vede, pišejo veroznanske knjige, občuje vže visoka duhovščina čedno po domače, in nadejati se smemo, da katoliški duhoven ostane olikanemu Slovencu tudi v prihoduje olikan voditelj.

Nemirne duhove treba je miriti z obilnim in pristojnim delom, in v tem je jako pogodila Mohorjeva družba, izročivši eno najlepših svojih knjig v spisovanje dr. Rogaču, in ta je *d*): „Življenje svetnikov in svetnic Božjih“. Po najboljših virih spisal dr. J. Rogač, duhoven ljubljanske škofije. Izdala družba sv. Mohora. Z dovoljenjem visokočastitega kerškega knezoškofijstva. Pervi del v Celovcu 1867 v véliki osmérki str. 460. Drugi del 1869 str. 448 (III. in IV. del doveršil prijatelj mu, župnik g. Matija Torkar). Natisnil J. Blaznik v Ljubljani. — Za dokaz in vzgled Rogačeve slovenščine bodi iz te knjige v sedanjí dobi tolikanj znamenito (9. marc. str. 350):

Češčenje sv. Cirila in Metodija.

„Kakor je gotovo, da je spoznanje samega sebe potrebno vsacemu človeku, kateri v nrvnosti in popolnosti napredovati hoče, takó je poznanje naroda neobhodna stvar za vsacega sina in domoljuba, kateri srečo in slavo svojega naroda razširiti in pomnožiti želi. Česar ne poznamo, tega tudi ne moremo ljubiti, ne k slavi privajati. Narod pa naj poznamo po poznanji njegovih velicih in zaslužnih mož, v katerih ves narod pripoznava svoje cvete. Najslavniši možje pa so ti, s kterimi se ponasa sv. cerkev in vse človeštvo, in med ktere po vsi pravici spadajo aposteljní narodov, kakoršna sta Ciril in Metodij. Po poznanji njunih zaslug in z njunim pobožnim češčenjem ne priljubujemo le svojega rodú, ampak tudi cerkev, ktere sinova sta bila. Kako naj torej mi Slovenci sv. moža počastimo? Znano je, da veliko slovanskega ljudstva, čegar prednike sta bila sv. Ciril in Metodij v naročje sv. cerkve pripeljala, zdaj živi v pogubnih sponah razkolništva. Te tedaj zopet s sv. cerkvijo združiti je namen bratovščine sv. Cirila in Metodija. Vstanovili so jo med nami Slovenci nepozabljivi apostolski škof Anton Martin Šlo m š e k v ta namen, da bi njeni udje ali bratje in sestre molili za zedinjenje razdeljenih v veri in cerkvi sploh, posebno pa za spreobnritev vseh slovanskih narodov k edinosti katoliške cerkve. Ta bratovščina, l. 1852 od papeža Pija IX. poterjena, se vedno bolj širi ne le med Slovenci, ampak tudi po Moravskem in drugod. Zatorej naj bi slednji dan iz vseh slovanskih serc in ust se glasila bratovska molitev:

O Bog! kateri si nas po sv. bratih Cirilu in Metodiju k edinosti sv. vere poklical, dodeli, da se odločeni bratje in sestre naši zopet povernejo v naročje matere katoliške cerkve, da bode, kakor je v nebesih, tako tudi na zemlji, le en hlev in en najviši Pastir. Tega te prosimo po neskončnem zasluženju Tvojega Božjega Sina, našega Gospoda Jezusa Kristusa, po prošnjah prečiste Device Marije, sv. Cirila in Metodija in vseh Tvojih ljubih svetnikov. Amen.



I s k r i c e.

Dobra dela.

Pošteno živeti in pa dobra dela izvrševati ne ostane nikdar brez dobrih nasledkov. Preje ali sleje kalí, raste in dozori dobrih dejanj vsejano seme, če tudi ne vselej očitno, gotovo pa na skrivnem. Dobra dela so podobna zlahtnemu in lepemu sadežu, kateri za svojo rast in dozoritev primernege časa potrebuje, slednjič dobro in okusno jed, a po vrhu tega pa še lepega in kaljivega semena za nove rastline — daje.

Kolikor več kdo dobrih in blagih dejanj izvede, toliko več si tudi pravih prijateljev (če ne za ta, gotovo pa za oni svet) pridobi. Krasen je pogled na livado polno razno barvanih cvetlic pomladanski čas; a še krasneje bode pa tvoj pogled v starosti na dolgo množico let, katere ti je božja milost preživeti odločila, če si ves čas svojega življenja vedno blaga in dobra dela doprinašal in opravljal iz prave krščanske zavesti.

Tolažilni spomin na opravljena dobra dela nikdar ne izostane, a najprijetneje obudi se pa ob naši smrtni uri; ob tej uri človek spozna še le v resnici pravo vrednost opravljenih dobrih dejanj, kar ga pri ločitvi iz te revne zemlje nebeško krepča in mu ločitev prijetno dela; vse, kar se posadi in vseje, človeku na večer največe veselje, radost in prijetno vonjavo napravlja.

Nikdar ni človek v svojem življenju tako popolnoma srečen, nego ob sklepu taistega, ako ga zavest tolaži, da je obilo dobrega in koristnega, ko je bil še krepak, izvršil in doprinesel.

Dobra dela opravljaj previdno, ker vse, kar je dobrega, ima nasprotovalcev brez broja.

Kedar se ti prilika ponudi, doprinesiti kaj dobrega in blagega, ne premišluj dolgo, ali hočeš storiti ali ne; kdor pri dobrih delih dolgo premišljuje, navadno malo ali pa še celo nič dobrega ne načini.

Sè svojimi dobrimi deli in blagimi dejanji se nikoli in nikdar ne bahaj, še manj bodi pa na taiste ponosen ali radi njih ošaben, ako hočeš, da bodo v božjih očeh pravo veljavo imela. Svojih dobrih in blagih dejanj nikoli sam na veliki zvon ne obešaj, ker to ni krščansko.

Kadar dobro delaš, bodi gluh, mutast in slep!